

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR 134
din 04.03.2015**

Dosar nr.: 455/2014

Petiția nr: 4974 **din data de** 17.07.2014

Petent: DH

Reclamat: L O M

Obiect: afirmații cu un potențial caracter discriminator, criteriul naționalitate israeliană

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele și adresa petentului

I.1.1. D H prin apărător ales cu sediul în București

I.2. Numele și domiciliul ales al reclamatului

I.2.1. L O M cu adresa în București

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Sesizarea petentului vizează afirmații cu privire la naționalitatea acestuia adresate de reclamată, afirmații care în opinia petentului îi lezează dreptul la demnitate pe criteriul naționalității.

III. Procedura de citare a părților

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.2. Prin adresa înregistrată cu nr. 4974 din 05.08.2014 Colegiul director al C.N.C.D. a citat petentul, iar prin adresa nr. 5369 din 05.08.2014 reclamata d-na L O M pentru data de 09.09.2014, în vederea audierii.

3.3. La solicitarea petentului cu privire la fixarea unui alt termen de audieri, părțile au fost recitate pentru data de 14.10.2014. La audieri ambele părți au fost prezente.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

4.1.1 Prin adresa nr. 4974 din 17.07.2014 petentul cu dublă cetățenie, română și israeliană, reclamă faptul că i-a fost încălcată demnitatea personală prin afirmația reclamatei la adresa naționalității acestuia și anume: *“Păcat că nu au terminat treaba legionarii”*.

4.1.2. Petentul arată că între el și reclamată există un contract de închiriere asupra unui spațiu comercial situat în București. Din cauza stării deplorabile și insalubre a spațiului, părțile au convenit alocarea unei perioade de 3 luni pentru amenajarea spațiului respectiv. Costul lucrărilor ridicându-se la aproximativ 70.000 euro, sumă pe care a comunicat-o în repetate rânduri proprietarilor (reclamatei). În cele 3 luni de amenajare și în urma lucrărilor realizate de petent (Societatea Forum Holding S.R.L), spațiul a suferit o schimbare majoră devenind dintr-un spațiu insalubru un spațiu modern, de lux, igienizat. Din cauza pierderilor a decis din punct de vedere comercial că nu este rentabilă activitatea și a decis să părăsească acel spațiu, informând de acest lucru și reclamata.

În data de 11. 07.2014, petentul susține că se afla la spațiul comercial ca urmare a faptului că reclamata a sesizat organele de poliție în sensul că petentul ar distruge acel spațiu.

Potentul susține că agenții de poliție nu au constatat acte de distrugere asupra spațiului sau asupra bunurilor din spațiu și nici că ar fi indicii, ori motive de săvârșire a unei contravenții, ori fapte penale care să intre în competența de soluționare a acestora.

În fața magazinului, după ce agenții de poliție au comunicat cele de mai sus, reclamata i s-a adresat în mod direct cu următoarea expresie: *“Păcat că legionarii nu au terminat treaba cu voi evreii”*.

Potentul susține că reclamata cunoștea faptul că petentul este evreu și i-ar fi spus în repetate rânduri că tatăl său a fost legionar.

4.1.3. Totodată, la audieri împreună cu petentul s-a prezentat în calitate de martor domnul N.H.A. care a susținut că, a avut contract cu petentul pentru a monta o vitrină la magazinul unde petentul este administrator (Societatea Forum Holding S.R.L.). Martorul susține că în data de 11.07.2014 a fost chemat de către petent pentru a demonta vitrina magazinului. Martorul susține că au fost batjocoriți și cei care erau prezenți la demontarea vitrinei. Totodată, susține că ușa magazinului era deschisă pentru a intra în magazin, ordinea fiind: petentul și martorul urmat de reclamată pe care a auzit-o spunând mai încet în spatele său *“Păcat că nu au terminat treaba legionarii”*.

Susținerile părții reclamate

4.2.1. Prin adresa nr. 5755 din 26.08.2014 reclamata arată că mijlocul probatoriu (martorul N.H.A.) utilizat în susținerea și dovedirea acuzațiilor care i s-au adus nu este real deoarece la data de 11.07.2014, moment la care face referire petentul a fost prezent doar echipajul de poliție (doi agenți) chemat de reclamată, petentul, reclamata și soțul acesteia, neexistând alți martori.

De asemenea, reclamata susține că martorul indicat de petent a fost cel care a montat vitrina. Reclamata susține contrariul, în sensul că nu a afirmat cele de mai sus,

ba mai mult susține că are prieteni de familie care sunt evrei și niciodată nu s-a gândit să facă vreo diferență sau să facă afirmații de genul celei reclamate de petent.

Reclamata susține că a trecut prin fața magazinului întâmplător și a observat că o echipă de muncitori distruge spațiul, fapt ce a determinat-o să apeleze 112. La solicitare s-a prezentat un echipaj de poliție, i-a legitimat pe cei prezenți dar nu au tras nicio concluzie care să i se comunice așa cum susține petentul și nu a semnat niciun proces verbal.

4.2.2. Reclamata consideră că acuzele aduse la adresa sa de către petent au survenit ca urmare unei discuții din luna iulie 2012, în cursul negocierilor petentul a afirmat că în țara noastră nu au existat și nu există comuniști. Atunci s-a gândit să-i amintească petentului de legionari și inspirați sau nu a mințit că tatăl său a fost legionar, asta pentru a explica că așa cum petentul nu poate ierta pe bună dreptate suferințele provocate de legionari strămoșilor săi așa și aceasta are dreptul să fie extrem de sensibilă la suferințele sale și ale apropiaților săi, urmare a crimelor mult mai recente ale comuniștilor. Discuția s-a terminat și a recunoscut mai târziu că afirmația despre tatăl său a fost o minciună.

Reclamata nu înțelege de ce petentul a răstălmăcit totul abia acum.

Totodată, reclamata susține faptul că nu a făcut o astfel de afirmație.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul CNCD reține că, petiția așa cum a fost formulată relevă o situație în care, partea reclamată a făcut afirmații care lezează dreptul la demnitatea personală a petentului pe criteriul naționalității sale „israelian.”

5.2. Colegiul trebuie să analizeze declarațiile reclamatei din perspectiva echilibrului dintre principiul libertății de exprimare și dreptul la respectarea demnității persoanei și a nediscriminării (art. 2 alin. (1), art. 15 și art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

5.3. **Astfel, în drept**, se reține art. 15 al O.G. nr. 137/2000 care prevede următoarele: „constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, **orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestuia la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia**”.

5.4. În raport cu protecția demnității umane și dreptul la nediscriminare, art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 dispune că „Prevederile prezentei ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.

5.5. Totuși, libertatea de exprimare nu este un drept absolut, limitele sale fiind stabilite în art. 10 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, după cum urmează: “*orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare*”, precizându-se în mod

expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: *“exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”*

5.6. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite condiții: să fie previzibilă și accesibilă), **să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

5.7. Raportat la **prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000. De asemenea, Constituția României în art. 1 alin. (3) consacră garantarea demnității omului ca valoare supremă a legii fundamentale și a democrației.

5.8. Apreciem că **textele normative în cauză sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

5.9. Scopul legitim urmărit este protecția demnității umane a persoanelor, indiferent de naționalitatea acestora, respectarea demnității umane este un scop legitim urmărit de stat.

5.10. Pe de altă parte, în contextul **dreptului de a nu fi spus discriminării** și sub acest din urmă aspect, corelativ unui tratament injust, ostil, umilitor sau degradant, trebuie reținut elementul de apreciere al criteriului de la care, un comportament reprobabil ar fi calificat ca ostil, injust până la tratament degradant, astfel cum au statuat instanțele de contencios european, fosta Comisie pentru Drepturile Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

5.11. După cum a spus fosta Comisie, expresia „tratamente degradante” are în vedere atingeri grave ale demnității umane, astfel că o măsură care este de natură să coboare statutul social al unei persoane, situația sau reputația ei, poate fi considerată a constitui un asemenea tratament, dacă ea atinge „un anumit grad de gravitate”.(Comisia Europeană pentru Drepturile Omului, 14 decembrie 1973, *Asiatiques d’Afrique Orientale c. Royaume-Uni*, DR nr.78-B, p.55; a se vedea, printre altele, Irlanda împotriva Regatului Unit al Marii Britanii, Decizia din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, pag. 65, paragraful 162).

5.12. Raportat la speță, reținem că declarațiile reclamatei de genul: *„Păcat că nu au terminat treaba legionarii”*, aduc atingere gravă **demnității persoanelor de naționalitate israeliană, cauzează acestora un sentiment de inferioritate, de natură a se simți umiliți și înjosiți.**

5.13. Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament **este necesară într-o societate democratică** în care demnitatea umană este garantată. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean.

5.14. Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane persoanelor cu dublă cetățenie, respectiv română și israeliană din România.

5.15. Libertatea de exprimare este importantă pentru orice individ, chiar și pentru persoanele aflate în funcții de demnitate publică, oameni politici, persoane care au o poziție importantă într-o societate democratică. Totuși, este esențial faptul că reclamata s-a exprimat în prezența altor persoane.

5.16. Gravitatea faptei rezultă din faptul că reclamata a făcut afirmațiile într-un spațiu public.

5.17. „Libertatea e semnul de noblețe al omului, dar, ca orice noblețe, **ea implică responsabilități. Exercițiul libertății fără sentimentul responsabilității, înseamnă condamnarea ei**”

5.18. În speța de față Colegiul consideră că sunt incidente art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale; art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003; art. 2 alin. (1) și **art. 15** din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

5.19. Pentru considerentele de mai sus, cu un vot pentru aplicarea sancțiunii cu avertisment, Colegiul director constată săvârșirea faptei de discriminare constând în încălcarea demnității umane a persoanelor de naționalitate israeliană și 6 voturi pentru aplicarea sancțiunii cu amendă contravențională în cuantum de 1000 lei, potrivit art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

OPINIE MAJORITARA

5.20. Conform art. 26 alin. 1 al **O.G. 137/2000**, „*Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.*”

5.21. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat în mod consecvent că discriminarea etnică este o formă particular de gravă de discriminare, care poate reprezenta chiar tratament degradant în sensul art. 3 al Convenției europene a drepturilor omului (a se vedea spre exemplu cauza **Moldovan și alții nr. 2 împotriva României**).

5.22. Datorită rănilor istorice, a politicii de exterminare a evreilor dusă de guvernarea Antonescu și a acțiunii legionarilor pe teritoriul României, promovarea acestor idei reprezintă faptă penală și se sancționează cu închisoare conform Ordonanței de urgență nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii.

5.23. Astfel fapta reclamatului este la limita unei fapte penale.

5.24. Totuși Colegiul director aplică doar amenda minimă prevăzută de lege, având în vedere faptul că o astfel de amendă poate reprezenta un factor de prevenție în

viitor pentru reclamat, totodată nu dorește să adâncească conflictul deja existent între părți printr-o amendă excesiv de mare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20. alin. 2, din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, **cu 5 voturi pentru și un vot împotriva**, ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența art. 2 alin. 1 și art. 15 din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (**unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință);

2. Sancționarea reclamatei Lesiacu Oltea Maria cu domiciliul în București, str. Ion Câmpineanu, nr. 21, etaj 2, ap.13, sector 1, cu amendă contravențională în valoare de 1000 lei, potrivit art. 2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 alin (4) O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare; (**1 vot împotriva**)

3. Recomandă părții reclamate să manifeste exigență în raport cu modul în care se exercită dreptul la libertatea de exprimare din prisma reputației sau a drepturilor altora, pentru a asigura respectarea demnității personale și a principiului nediscriminării, garantate în România prin Constituție și O.G. nr. 137/2000;

4. Clasarea dosarului;

5. Se va răspunde petentei în sensul celor hotărâte;

6. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Direcția de taxe și impozite în a cărei rază teritorială își are domiciliul contravenientul. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

BERTZI Theodora – membru

HALLER Istvan – membru

LAZĂR Maria – membru

GHEORGHIU Luminița – membru

PANFILE ANAMARIA

POPA Claudia Sorina – membru

Data redactării: 10.03.2015

Hotărâre Redactată: S.C.S., Tehnored. V.F

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal de 15 zile, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.